HORIA-ROMAN PATAPIEVICI

DOUĂ ESEURI DESPRE PARADIS ȘI O ÎNCHEIERE

HUMANITAS

DOUĂ ESEURI DESPRE
PARADIS
ȘI O ÎNCHEIERE

H.-R. Patapievici – născut la 18 martie 1957 (București). Studii de fizică (1977–1981; diplomă de specializare 1982), cercetător științific (1986–1994), asistent universitar (1990–1994), director de studii (1994–1996), membru în colegiul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS, 2000–2005), președinte al Institutului Cultural Român (ICR, 2005–2012). Președinte Artmark (din 2015). Cercetător privat în istoria ideilor. Scriitor. Realizator TV. Director al revistei ID – *Idei în Dialog* (2004–2009). A susținut cursuri de istoria științei și de istoria ideilor (Universitatea București). Membru al Grupului pentru Dialog Social (GDS); al Uniunii Scriitorilor din România (USR); al PEN Club. Membru fondator al Societății Academice Române (SAR) și al Grupului de Cercetare a Fundamentelor Modernității Europene (Universitatea București și New Europe College). Membru de onoare al Institutului Ludwig von Mises – România.
Debut în presă – 1992 (*Contrapunct*). Colaborări la *22*, *LA&I*, *Dilema*, *Orizont*, *Vatra*, *Secolul 20*. Rubrici permanente la *22* (1993–2003), *LA&I* (2003–2004) și *Dilema Veche* (2004–2005), ID – *Idei în Dialog* (2004–2009). Editorialist la *Evenimentul Zilei* (2006–2010).
Cărți publicate: *Cerul văzut prin lentilă*, Nemira, 1995 (Premiul pentru eseu al Editurii Nemira, 1993; Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor, 1995); Polirom, 2002. *Zbor în bătaia săgeții*, Humanitas, 1995; traducere în engleză: *Flying against the Arrow*, CEU Press, 2002. *Politice*, Humanitas, 1996. *Nézz vissza haraggal. A románokról – roman szemmel* (Az előszót Konrád György írta), Pont/Kiadó, Budapest, 1997. *Omul recent*, Humanitas, 2001 (Premiul Uniunii Scriitorilor pentru eseu; Premiul revistei *Cuvântul*; Premiul AER pentru eseu); traducere în spaniolă: *El Hombre reciente*, Áltera, Madrid, 2005. *Ochii Beatricei*, Humanitas, 2004 (Premiul Uniunii Scriitorilor pentru eseu); traducere în italiană: *Gli occhi di Beatrice. Com'era davvero il mondo di Dante?*, Bruno Mondadori, Milano, 2006; traducere în spaniolă: *Los ojos de Beatriz. ¿Cómo era realmente el mundo de Dante?*, Siruela, Madrid, 2007. *Discernământul modernității*, Humanitas, 2004; *Despre idei și blocaje*, Humanitas, 2007 (cu o nouă prefață, reluat cu titlul *De ce nu avem o piață a ideilor*, Humanitas, 2013); *Ultimul Culianu*, Humanitas, 2010; *O idee care ne sucește mințile* (în colaborare), Humanitas, 2014; *Partea nevăzută decide totul*, Humanitas, 2015.
Traduceri (în colaborare): David Bohm, *Plenitudinea lumii și ordinea ei / The Wholeness and the Implicate Order*, Humanitas, 1995.
Emisiuni TV realizate: *Idei în libertate*, pentru TVR Cultural, 2002–2005 (Premiul Consiliului Național al Audiovizualului, CNA, pentru cea mai bună emisiune culturală a anului 2003; Marele Premiu al Asociației Profesioniștilor de Televiziune, APTR, 2004); *Înapoi la argument*, pentru TVR Cultural, 2006–2012.

HORIA-ROMAN
PATAPIEVICI

DOUĂ ESEURI DESPRE PARADIS ȘI O ÎNCHEIERE

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Radin Print,
prin reprezentantul său exclusiv pentru România,
4 Colours, www.4colours.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Patapievici, Horia-Roman
Două eseuri despre paradis şi o încheiere / Horia-Roman Patapievici. –
Ed. a 2-a. – Bucureşti: Humanitas, 2019
Conţine bibliografie
ISBN 978-973-50-6355-9
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021/311 23 30

Cuprins

„E greu să scrii un paradis când toate aparențele te îndeamnă să scrii o apocalipsă.
În lumea noastră e clar mai ușor să găsești locuitori pentru un infern sau chiar pentru un purgatoriu."

Ezra Pound

„Purgatoriul și Paradisul nu sunt mai puțin extraordinare decât Infernul, dar, pe măsură ce ne ridicăm, ne pierdem interesul; ne era bine în infern, nu ne mai este în cer; nu ne mai recunoaștem în îngeri; poate că ochiul omenesc nu e făcut pentru atâta soare, iar când poemul devine fericit, ne plictisește."

Victor Hugo

PRIMUL ESEU DESPRE PARADIS

UNDE S-A DUS PARADISUL?

Sunt de-acum un om la şaizeci de ani. Pentru toate epocile de până la a noastră, aş fi fost considerat un om în vârstă, dacă nu chiar bătrân. La nici patruzeci de ani împliniţi, Montaigne se socotea în pragul bătrâneţii. *Eseurile*, în lucrul cărora se afunda cu tot mai mare plăcere pe măsură ce descoperea că, scriind despre orice, vorbeşte numai despre sine, ajung la concluzia că filozofia morală se aplică la fel de bine şi vieţilor de rând, şi celor ilustre. De ce? Deoarece fiecare om, indiferent de condiţia sa socială, poartă în el forma întreagă a condiţiei umane. A te zugrăvi pe tine, dacă o faci cu bună-credinţă şi fără concesii, înseamnă a-i zugrăvi pe toţi. Şi, deşi concluzia acestei înţelepciuni de la sfârşit pare conţinută în premisele primelor scrieri, nu este aşa. Îţi trebuie o viaţă ca să descoperi cum trebuie să te priveşti ca să te vezi cu adevărat. Şi, dacă ai noroc, o viaţă îţi ajunge ca să-ţi descoperi tema vieţii. Nu toţi au norocul să-şi înţeleagă la timp inima, ca să priceapă ce le stă cu adevărat la inimă. Retrospectiv, cele mai multe vieţi arată ca un câmp de bătălii pierdute, ratate ori neduse la timp; sau, poate, ca o mare bătălie greşit dusă, complet alături de ceea ce ne fusese cu adevărat *propriu*, menit ori sortit potrivit fiinţei – cam ca în reflecţia

Pound, Ezra, *The Cantos of Ezra Pound*, Faber & Faber, London, 1987.

Proust, Marcel, *À la recherche du temps perdu*, ed. 1919, vol. 2, p. 219, trad. de Irina Mavrodin.

Rey, Olivier, «En passant par Le Lorrain», *Revue Conférence*, 22 noiembre 2014, pp. 257–282; http://www.revue-conference.com/index.php?option=com_content&view=article&id=986:en-passant-par-le-lorrain&catid=50&Itemid=156

Simmel, Georg, *Rembrandt*, traducere și prefață de Grigore Popa, studiu introductiv de Ion Frunzetti, Meridiane, București, 1978 (titlul original: *Rembrandt. Ein kunstphilosophischer Versuch*, ediția a doua, 1919).

Stock, Noel, *The Life of Ezra Pound*, Pantheon Books, New York, 1970.

Sieburth, Richard, „Introduction", in Ezra Pound, *The Spirit of Romance*, ed. cit., pp. vii–xii.

Tytell, John, *Ezra Pound. The Solitary Volcano*, Ivan R. Dee, Chicago, 1987.

de Voragine, Jacques, *La légende dorée*, Garnier-Flammarion, Paris, vol. I, 1967.

Weil, Simone, „L'*Illiade* ou le poème de la force", in *Œuvres*, Gallimard, Paris, 1999, pp. 549–550.

Zukofsky, Louis, *Prepositions. The collected critical essays*, Horizon Press, New York, 1968.

